

Bases legals i empresa

Francesc Rodríguez i Rossa

La iniciativa empresarial és per si arriscada. És un salt que no sempre és fàcil de fer, que necessita grans dosis de convenciment i de creure en el projecte que es pretén desenvolupar, consolidar i fer més gran. Un projecte empresarial vol una base sòlida, sustentada en una anàlisi prèvia des de múltiples perspectives –essencialment financeres i comercials–, però també vol unes garanties comunes que permetin afrontar amb seguretat allò que les anàlisis econòmiques ens confirmen que és viable. Aquesta seguretat, quan no pot ser afectada directament en la situació econòmica o en les perspectives financeres, és la que han de proveir les normes legals, que han d’emmarcar la materialització d’una idea, d’una oportunitat, amb les garanties suficients que els condicionants administratius i polítics no seran un entrebanc difícil o impossible de superar per poder assolir els objectius fixats.

Des del punt de vista polític, dos són els elements clau que ens poden fer decidir a emprendre una iniciativa en un lloc o en un altre: d’una banda, l’estabilitat política, entesa com la perdurabilitat previsible d’una estructura institucional que no ha d’afectar la immutabilitat del marc en la qual s’han de desenvolupar uns postulats socioeconòmics; d’altra banda, el manteniment en el temps dels principis rectors de l’economia promoguda per les institucions polítiques, independentment de quines siguin les persones, els partits o les instàncies que hagin de promoure i desenvolupar els afers institucionals.

En el cas d’Andorra, aquests dos elements estan fixats de forma més o menys constatable des de fa anys, i de forma ben evident i diàfana des de l’aprovació de la Constitució, essencialment per la redacció de l’article 1 (que afirma que Andorra és un Estat independent, de dret, democràtic i social, i que el seu règim polític és el Copríncipat parlamentari) i també per la de l’article 28, en el qual es reconeix la llibertat d’empresa en el marc de l’economia de mercat. Al final d’aquest darrer article

s'afegeixen cinc paraules que em permetran entrar de forma concreta en la part essencial de la meua contribució al debat sobre la qüestió que estem tractant. Aquestes cinc paraules són *i conforme a les lleis*.

Pel que acabo d'exposar, l'existència de la Constitució i el seu contingut concret és, doncs, la primera garantia per afrontar amb bones perspectives qualsevol iniciativa empresarial. Els articles que he esmentat ens asseguruen la validesa d'aquells dos principis; altres, que també tenen incidència en el desenvolupament empresarial, el que fan és detallar el marc en el qual caldrà dur a terme l'actuació; no m'hi estendré –per manca de temps i perquè són suficientment coneguts–, però sí que vull remarcar que molts d'ells ens remetent a la llei, com a marc específic i encara més precís.

Per tant la llei –que ha de ser entesa en un sentit ampli i que engloba tant els textos legislatius com qualsevol altre tipus de normativa emanada dels altes òrgans de l'Estat, en el respectiu marc competencial– ha de ser a la base de l'aplicació dels principis del sistema. Arribats a aquest punt ja podem afirmar que la manca, ni que sigui parcial, d'aquest marc normatiu pot suposar un fre important a l'hora d'emprendre qualsevol iniciativa, precisament per la incertesa o la manca de seguretat, immediata o projectada en el temps, que pot significar.

Com acabo de dir, la iniciativa empresarial vol bones perspectives econòmiques però també seguretat legal. Una manca de legislació, o una legislació massa genèrica, poc precisa o poc desenvolupada, ens poden fer dubtar o poden significar, com a mínim, l'adopció d'un enfocament alternatiu del projecte, sobretot si les perspectives inicials de l'empresari preveuen un desenvolupament més enllà de les nostres fronteres. Hem de tenir ben clar que la llei és l'únic mitjà que pot permetre que aquestes fronteres institucionals caiguin des d'una perspectiva econòmica i empresarial.

Sempre, però encara més des de la perspectiva que avui estem analitzant, la bona llei ha de perseguir la consecució d'un altre principi: la facilitat, l'agilitat, la simplicitat –cosa que no vol dir simplisme, amb el qual a vegades es confon–. Les condicions econòmiques –tant les locals com, sobretot, les globals– exigeixen aquesta immediatesa i senzillesa. No és de forma gratuïta, o sense base, que s'estan promovent arreu condicions legals perquè, dins el rigor necessari, s'evitin situacions de complexitat sovint només justificades –mal justificades, evidentment– per una excessiva i innecessària voluntat de control o de tutela que no sempre és compatible amb la iniciativa empresarial positiva. Penso que a casa nostra, sobretot en el moment en què decidim fer el pas i llençar la iniciativa, les condicions que trobem en aquest sentit no són prou favorables. El necessari control d'adaptació a la llei s'amplia a vegades amb altres consideracions amb un suport legal qüestionable i que poden portar a actituds de discrecionalitat evidents. La pluralitat competencial tampoc no ha de ser una excusa per intentar justificar situacions incomprensibles, en el moment d'obtenir autoritzacions o altres respostes relatives a la creació o al desenvolupament empresarial.

Un altre factor, ja esmentat, que cal tenir en compte si volem afavorir legislativament el desenvolupament empresarial, és el de la perdurabilitat, element essencial de la seguretat, a la qual també m'he referit. Aquest aspecte és especialment significatiu en l'apartat tributari, per raons ben òbvies. Però no només en aquest. El manteniment raonable en el temps de les condicions legals directament associades a la creació d'empresa, o la seguretat de poder disposar d'uns terminis d'adaptació suficients en el cas de modificació de les normes, en serien altres exemples.

La qüestió tributària, a la qual m'acabo de referir, és especialment significativa. La definició per part dels poders públics d'un marc tributari complet i sense equívocs –amb el complement necessari d'un calendari d'aplicació concret, ja sigui absolut o relatiu– és una de les condicions que, sense cap mena de dubte, han d'afavorir en qualsevol lloc –i també a casa nostra– la creació d'empreses, bàsicament perquè la manca de definició pot significar amb el pas del temps l'adveniment de canvis bruscos, sovint conjunturals i totalment imprevisibles, que poden fer variar, o millor dit, que faran variar inevitablement el creixement de l'empresa, i que fins i tot poden qüestionar-ne la viabilitat. La incertesa és el gran enemic de qualsevol iniciativa i en aquest cas es manifesta en un grau superlatiu.

M'he referit fa una estona a la globalització i a la internacionalització de les economies com a elements –avui i, evidentment, en el futur– clau en el moment de plantejar els condicionants que han de portar a la creació o a les perspectives de futur d'una empresa.

En aquest sentit vull ressaltar també, entre altres, dos aspectes que cal tenir en compte. D'una banda, la possible implicació directa o indirecta de capital estranger en iniciatives que neixin o es prevegi desenvolupar a o des d'Andorra. De l'altra, el desenvolupament i el creixement d'empreses amb capital nacional però amb clara voluntat de portar les seves activitats o els seus productes més enllà dels nostres límits territorials. És evident que, en aquests casos, la decisió final de l'emprenedor ha de tenir un enfocament particular perquè hi juguen factors que no depenen en exclusiva de nosaltres i perquè el marc legal o normatiu extern o internacional hi té un paper essencial. Per a aquesta situació, al meu entendre caldria superar internament aquests condicionants essencialment de dues formes, alhora: establint la normativa pròpia necessària perquè les empreses puguin afrontar en bones condicions els reptes que volen assumir, i també essent prou previsors per adaptar aquesta normativa, en el moment de la seva aprovació, a l'evolució que a escala externa és previsible que arribi, ja sigui perquè els condicionants internacionals ens fan suposar de forma raonable –o ben evident– canvis en un sentit concret, o perquè, un cop analitzat i valorat el context en el qual estem immersos –i que no podem canviar–, el marc general de relacions socioeconòmiques de l'Estat amb l'exterior és fortament probable que hagi d'experimentar necessàriament un desenvolupament també en un sentit específic.

Aquesta adaptació previsor ha de suposar per a les empreses una major i més ràpida capacitat de reacció quan els canvis arribin, així com la possibilitat d'un millor aprofitament de les oportunitats que, ben segur, comportaran.

En aquesta qüestió cal ser especialment prudents, però també extremament receptius, perquè l'evolució previsible del context internacional depèn en ínfima o nul·la mesura de les decisions internes que puguem adoptar i, d'altra banda, perquè avançar-nos als esdeveniments de forma ordenada i harmoniosa ha de suposar uns clars avantatges competitius que millorin de forma sensible la nostra situació i el nostre posicionament en aquell context.

Les reflexions que acabo d'exposar em porten –un cop analitzada i justificada la necessitat, encara que només fos per raons econòmiques, d'adoptar una normativa bàsica– a avançar un nou principi o, millor dit, una nova condició per obtenir un resultat satisfactori d'aquesta empresa: la de la peremptorietat en l'adopció de les mesures. En termes d'economia i d'empresa –no exclusivament, evidentment, però sí especialment– el *tempo*, el temps, és també un factor essencial que cal no oblidar. Els canvis s'han de preparar amb el temps necessari però no s'han de demorar sense raons objectives, sobretot quan els motius de demora són bàsicament interessos marcadament sectorials i que van en detriment i perjudici d'altres sectors i del teixit econòmic en conjunt –no em referiré a altres motius encara menys justificables–; deia que no s'han de demorar si volem una projecció global duradora, i amb sentit d'Estat, de la iniciativa empresarial.

Acabaré aquesta exposició amb unes consideracions que poden semblar òbvies però que, al meu entendre, marquen decisivament el camí que cal seguir. Les oportunitats s'han de buscar, no solen arribar per generació espontània, i les institucions de l'Estat han de contribuir necessàriament a que puguin arribar, oferint unes condicions ideals al màxim perquè la iniciativa privada pugui exercir el seu dret de participar en el desenvolupament econòmic i social d'aquest mateix Estat i, indirectament o directa, en el dels ciutadans.

Massa sovint tenim la sensació que l'Estat el que fa és posar traves o bé abdicar de la seva competència reguladora, o exercir-la en un sentit que no és el convenient per a l'interès general. Les iniciatives legals no sempre poden tenir uns efectes positius immediats, però han de poder ser assumides per qui se'n veurà afectat, i això de la millor manera possible. El món econòmic vol, ho repeteixo, seguretat, les màximes certes –també legals– que li permetin afrontar de forma convençuda les iniciatives estrictament empresarials. Si aquestes condicions no es donen, si no s'adopten o es modifiquen, en el temps volgut, les normatives que l'economia exigeix per mantenir el desenvolupament, tota la societat se'n veurà afectada. Per tant, també per responsabilitat institucional és necessària l'existència d'aquest marc legal suficient, entès aquest qualificatiu en el sentit de no voler regular allò que no cal regular però de no

oblidar aspectes essencials i necessaris per poder obtenir aquelles condicions ideals a què m'he referit.

Aquesta convergència d'interessos fa que no s'arribi a entendre per què massa vegades les institucions no actuen, o per què ho fan massa tard o de forma parcial. La nostra aposta és posar-hi remei de forma convençuda i decidida. Només així es pot tornar a l'emprenedor la il·lusió i el convenciment per poder exercitar allò que realment viu i li interessa: el desenvolupament present i futur de l'empresa.

Una llei individualment no crea unes condicions ideals; cal una situació general de certesa i de perspectiva de futur (exemple de l'obertura bancària).

Competència (condicions de desenvolupament empresarial).

La majoria de candidats diuen que l'opció final haurà de ser la d'integració a la UE. El dubte és si és possible en segons quines condicions, i en quins terminis.

La por del canvi. El canvi sempre són amenaces i oportunitats. S'han de convertir al màxim les amenaces en oportunitats.

Francesc Rodríguez i Rossa

Consultor d'empreses

President suplent del Grup parlamentari socialdemòcrata

